

Šiesty deň

Začína sa šiesty deň, v ktorom za vladárenia Elissy sa rozpráva o tých, ktorí sa stali predmetom nejakého vtipu, ale sa ubránili či už pohotovou odpoveďou, alebo predvídavo sa vyhli strate, nebezpečenstvu alebo hanbe.

Luna stojaca uprostred oblohy už stratila svoj jas a v novom svetle bolo vidieť každú čiastku našej zeme, keď kráľovná vstala, dala zavolať družinu a tá sa voľným krokom vybrala ku krásnemu kopcu. Kráčajúc zarosenou trávou, rozprávali si o tom či onom, hovorili o včerajších príbehoch, znova sa zasmiali nad niektorými výčinmi, o ktorých bola reč, kým sa nerozhodli, že sa musia vrátiť, lebo slnko už bolo vysoko a začalo sa otepľovať. Obrátili sa teda a zamierili domov. Tam už boli prestreté stoly, na nich rozsypané kvety, a dali sa na rozkaz kráľovnej do jedla, ešte kým nebolo dusno. Keď sa dobre najedli, zaspievali si a potom sa každý pustil do niečoho iného;

jedni išli spať, druhí sa hrali šachy alebo dámu. Dioneo s Lauret-
tou spievali pieseň o Troilovi a Kresside.

Keď nastala hodina besedovania, kráľovná dala všetkých
zavolať, ako bolo zvykom, a všetci si sadli okolo fontány. Kráľovná už
chcela dať znamenie na začiatok, ale vtedy sa stalo čosi, čo dosiaľ
nezažili: kráľovná a všetci počuli veľký hluk, ktorý robili sluhovia
a všetko služobníctvo v kuchyni. Hneď zavolali správcu a ten, keď
sa ho opýtali, kto to kričí a aký je to hluk, odpovedal, že Liciska
a Tindaros sa veľmi hádajú, ale nevie prečo, iba sa ich snažil utíšiť
a práve vtedy ho kráľovná zavolala. Kráľovná teda prikázala, aby
prišli Liciska a Tindar, a keď sa obaja ustanovili, opýtala sa,
kto to kričí a prečo narobili taký hluk.

Tindar už chcel odpovedať, ale Liciska, žena v rokoch a väčšmi
pichľavá ako nie, bola taká rozhnevaná, že sa obrátila k nemu a
vyhrážavo vravela:

— Len pozrite na toho hnusníka! On sa odváži hovoriť prvý
v mojej prítomnosti! Nechaj ma hovoriť.

Potom kráľovnej zoči-voči vravela:

— Pani moja, tento ma chce poučať, akú ženu má Sikofant, ako
keby som ju nebola poznala, a chce mi silou mocou dokázať, že prvú
noc, keď s ňou Sikofant spal, musel si messer Kyjak násilím a krvipre-
lievaním razit cestu do Čierneho vrchu; ja hovorím, že to nie je
pravda a že sa ta dostal celkom pokojne a na veľkú radosť tých, čo
tam už boli. Pritom je taký osol a myslí si, že dievčatá sú hlupane
a že sa im nelení strácať čas a čakať na dovolenie pánov otcov
a bratov, čo v šiestich prípadoch zo siedmich znamená stratu
času na vydaj o tri alebo štyri roky. To by pekne vyzerali, keby
mali toľko vyčkávať! Pri našej viere — musím vedieť, čo hovorím,
keď prisahám — nepoznám na okolí dievča, ktoré by sa vydávalo
ako panna; a čo sa týka vydatých, dobre viem, koľko a čo navys-
trájajú svojim mužom! Tento baran ma chce učiť poznávať ženy,
akoby som spadla z mesiaca.

Kým takto Liciska hovorila, všetky panie sa smiali na plné
ústa, že by im boli mohli všetky zuby vytrhať. Kráľovná ich
najmenej šesť ráz vyzvala, aby boli ticho, ale nič nepomáhalo:
Liciska neprestávala, kým nedopovedala, čo chcela. Iba keď
skončila, obrátila sa kráľovná so smiechom k Dioneovi a po-
vedala:

— Dioneo, len čo dokončíme rozprávanie, povieš, čo si o tom
myslíš.

Dioneo hneď odvetil:

— Pani moja, už sme počuli výrok a netreba nič dodať. Ja
si myslím, že má pravdu, a verím aj tomu, čo hovorí, že Tindar
je chumaj.

Liciska sa obrátila na Tindara a so smiechom mu vravela:

— Vravela som ti to aj ja. Choď s Bohom! Myslíš si, že vieš
viac ako ja, a zatiaľ ti ešte tečie mlieko po brade. Vďaka Bohu,
že som nežila nadarmo, ja som si veru užila!

Keby jej kráľovná s nahnevaným výrazom nebola prikázala
mlčať a nebola povedala: „Už ani slovo a nijaký krik, ak nechceš
dostať,“ a keby ju nebola poslala s Tindarom preč, nebola by
celý deň nič iné rozprávala. Keď tí dvaja odišli, vyzvala
Filomenu, aby začala rozprávať, a tá veselo začala takto:

Piata novela

Pán Forese da Rabatta a majster Giotto sa vracajú z Mugella a navzájom sa posmie-
vajú svojmu nepeknému vzhľadu.

Neifile zmlkla, páni sa veľmi zasmiali Chichibiovej
odpovedi a na výzvu kráľovnej sa ujal slova Panfilo:

Predrahé panie, stáva sa, že Osud uloží veľké schopnosti
nielen do hlúpych zamestnaní, ako to pred chvíľou ukázala
Pampinea, ale príroda zakryje veľké nadanie aj do nepekného
zjavu. To sa jasne ukázalo na dvoch našich občanoch, o ktorých
chcem rozprávať. Jeden z nich sa menoval messer Forese da
Rabatta, bol malej, znetvorenej postavy a mal takú čľapatú
hnusnú tvár, že aj ten najškaredší baran by sa bol za neho
hanbil; ale tak sa vyznal v zákonoch, že mal u všetkých zna-
menitých ľudí povest pokladnice občianskeho zákona. Druhý sa
volal Giotto a bol taký nadaný, že niet jedinej veci z toho, čo
príroda, matka všetkého, dáva darom, ktorú by nebol svojim
rydlom, perom alebo štetcom zobrazil, a to tak verne, že sa
nakreslená vec nielenže podobá skutočnosti, ale že ju nemožno
ani rozlíšiť; šlo to dokonca tak ďaleko, že veľa rás sa zdalo,
akoby oklamal aj ľudský zrak, lebo pokladali za pravé to, čo
on nakreslil.

Giotto vrátil lesk umeniu, ktoré už mnoho rokov bolo zahra-
bané, lebo niektorí z omylu maľovali viac pre útechu očí
nevzdelancov ako pre vkus ľudí znalých umenia, a preto ho
možno jednoznačne nazvať jedným zo svetiel florentskej slávy,
a to tým skôr, že si to dobyl veľkou pokorou, a hoci bol za
života majstrom všetkých, odmietol názov majster. Ale tento
odmietaný titul na ňom zažiaril tým väčšmi, čím väčšmi ostatní
po ňom túžili, a osvojovali si ho najmä tí, ktorí vedeli menej
alebo boli jeho žiakmi. Ale čo aké veľké bolo Giottovo umenie,
on sám bol postavy a zjavu o nič horšieho ako messer Forese.
A takto som prišiel k tomu, o čom chcem rozprávať. Messer

Forese a Giotto mali v Mugellu svoje majetky a raz za letného
obdobia, keď sú na súde prázdniny, zašiel si messer Forese
pozrieť svoj majetok, ako to tam ide; niesol sa na bielej kobyle
a náhodou stretol spomínaného Giotta, ktorý tiež bol na
svojom majetku usporiadať nejaké veci a vracal sa do Flo-
rencie. Giotto nebol na tom o nič lepšie, aj on mal starého
koňa a ošúchané šaty, a keď sa messer Forese priblížil, pokračo-
vali v ceste spoločne, ako to robia starší ľudia.

Stalo sa, že ich zastihol dážď, ako to býva v lete, a obaja sa
ponáhľali schovať do domu roľníka, ktorého poznali a s ktorým
sa priatelili. Pretože bolo zrejme, že tak hneď neprestane pršať,
a pretože obaja chceli byť ešte v ten večer vo Florencii, požičali
si dva staré plášte, dva klobúky, celé vyplznuté, lebo sedliak
lepšie nemal, a vydali sa na cestu.

Prešli kus cesty, boli celí mokří od dažďa, ba i zablatení od
kopýt starých kobýl (to sú veci, ktoré nikomu nepridajú na
krásu), no potom sa vyjasnilo a messer Forese s Giottom si
začali rozprávať. Messer Forese počúval Giotta, ktorý bol
vynikajúci rozprávač, pozoroval ho od hlavy až po päty a keď
videl, že je celý špinavý, dal sa do veľkého smiechu a nevšimol
si pritom, ako vyzerá on:

— Giotto, keby nás teraz stretol niekto cudzí, čo ťa nikdy
nevidel, myslíš, že by uveril, že si, ako aj naozaj si, najväčší
maliar na svete?

Giotto mu na to:

— Messer, ja si myslím, že by mi to uveril iba vtedy, keby
pri pohľade na vás došiel k presvedčeniu, že vy poznáte aspoň
abecedu.

Keď messer Forese počul tieto slová, uznal, že pochybil,
a presvedčil sa, že mu messer Giotto zaplatil toľko, koľko mu bol
dlžný.